

Uptown

\Erik Hemmes van Erik Hemmes\Trade Marketing Services is weer terug van een bijzondere reis, met bijzondere foto's.

Waar zijn we hier? In Edmond, een noordelijke voorstad van Oklahoma City, de hoofdstad van de staat Oklahoma. Ene Hank Binkowski liet dit bouwen. Hij had er een kruiwagen voor: Susan Binkowski. Voormalig vastgoedmanager. Zijn vrouw.

Het oogt oud, maar het is pas van maart vorig jaar. Het is retro. Het is een pand waarvan de lokale bevolking zegt dat het 'typisch New Yorkse industriële stijl' is. Maar wij vinden het eerder typisch Amerikaans.

Welkom bij Uptown Grocery, zo'n 3.500 m2 vvo. Is dit een keten? Nee, van deze formule is er maar één. Daar moeten we in dit land niet van opkijken.

FOOD RETAIL IN DE VS:

Uptown Grocery

Vanaf deze maand een nieuwe serie met impressies van Erik Hemmes: uit Texas en Oklahoma. We starten met Uptown Grocery.

Door: XXXX??? Foto's: XXXX ???

In de samenwerking met Erik Hemmes van Erik Hemmes\Trade Marketing Services zijn we inmiddels in de oliestaten van de VS aanbeland. We begonnen in Engeland, of Londen, om precies te zijn. Daarna volgde een reeks formules in en om Du-

blin, vervolgens Milaan, daarna kwamen een paar Franse formules uit het Noord-Franse Pas de Calais aan de beurt, vervolgens Oostenrijkse Noorse, Deense en Zweedse formules. Een half jaar geleden startten we met een reeks formules uit het westen

van Canada (omgeving Vancouver en Calgary). De volgende reeks komt uit Oklahoma en Texas. En dan kom je iets tegen als Uptown Grocery. Grocery? Dkw? Het is voor de helft een enorme vershal.

Oud aandoende roodbruine stenen van buiten, maar ook van binnen is deze hypermarkt gedecoreerd met 'vintage' en 'heritage'. Oude foto's van de stad Oklahoma, foto's van boortorens, van oude 'city stores'. En we zien ook een fiets, die uit de muur steekt. Nou heeft een oude fiets naar onze smaak niets met dit land en dit werelddeel te maken, maar goed, wie zijn wij om te oordelen over wat vreemd is? Erik Hemmes: "Deze winkel afficheert als sterk lokaal en regionaal, maar zegt ook van zichzelf: 'authentiek', 'uniek' en 'inspirerend'. Uptown komt me over als een combinatie van Whole Foods en Wegmans. Veel aandacht voor biologisch en natuurlijk, maar ook voor kant-en-klaar-maaltijden en consumptie ter plaatse, in het café."

Uptown Grocery is niet alleen een winkel van een ondernemer, het is ook een samenwerkingsvorm met zes versspecialisten. Het brood is Great Grains Bakery en de bloemen en planten zijn van Floral Fusion.

Gebak en banket ruim voorhanden. Maar dat is in deze Uptown bij alle categorieën zo. Hemmes: "Gebak zie je hier per stuk, je kunt zelf bepalen hoeveel je wilt hebben, zoals bij ons bij de banketbakker. In Nederlandse supermarkten krijg je het alleen voorverpakt in dozen aangeboden."

Op dit bord laat Uptown een gecombineerde agenda zien. Het gaat over evenementen die in Edmond plaatsvinden, maar tegelijk zet Uptown erbij wanneer het proeverijen organiseert, zoals learn with brunch, home school class, apple tasting demos en een glutenfree shopping tour. Hemmes: "Opvallend hoe in dit deel van de VS veel met tekeningen en plaatjes gewerkt wordt. Vaak ook uit de pioniertijd, winkels grijpen terug naar de geschiedenis."

We zitten dus in Oklahoma, een gebied dat niet zo vaak voorkomt op de agenda van de gebruikelijke studiereisjes van netwerkclubs en andere initiatieven uit de Nederlandse levensmiddelensector. Die kiezen eerder voor de grotere steden aan de oost- en westkust. Aan de ene kant de oostkust, met New York als grote trekker. Bovendien heeft de oostkust ook vaker de interesse van Nederlands 'foodvolk', omdat Ahold daar opereert, met Stop & Shop en Giant. De westkust is weer de moeite waard omdat met name Californië een innovatieve omgeving is... nou ja, je kunt net zo goed stellen dat formules als Von's en Pavillion's er soms nog ongelooflijk jaren tachtig uitzien, met hun tempelachtige puin - niet meer van deze tijd. Daar stellen we dan weer tegenover dat Californië de geboortegrond is van Trader Joe, die jaren geleden al anders dan de andere was. Tussen deze twee uitersten van de VS is uiteraard van alles aan opmerkelijke formules te zien. We zitten in het gebied waar ooit Sam Walton met zijn pakhuis Walmart begon; in Arkansas, net een staat verder. Het is het gebied waar de alternatieve formule Whole Foods Market aan zijn zegetocht in de VS begon

(Austin, Texas). Het is ook het gebied waar supermarkten zich vaker profileren als 'farmers' market', grote winkels die hun versaanbod direct van telers en boeren afnemen. In de komende maanden zullen we laten zien dat supermarkten in de staten Oklahoma en Texas veel weghebben van: aan de ene kant Whole Foods Market, aan de andere kant Trader Joe. Whole Foods Market is een formule die bewust eten, biologisch, lokaal en 'respect voor de leverancier' en smaakvol, stijlvol eten en drinken tot in de puntjes heeft leren beheersen. Trader Joe heeft weer een andere identiteit: eigen merken die een antwoord zijn op de A-merken van Kroger, Safeway, etc. en die tegelijk een culinair appèl hebben omdat Trader Joe zich profileert als handelaar in producten van dichtbij en veraf, bijvoorbeeld, Europese kazen, Italiaanse wijnen. Of gewoon de goedkoopste pompoenen die je maar kunt bedenken tegen de tijd dat het Halloween is. En dan beperkingen met een instore-grapje afdoen: 'Te weinig aanbod? Deze winkel is altijd groter dan jouw koelkast', dat soort opmerkingen. Veel van de formules die in deze reeks nog aan bod komen, combineren trekken van Whole Foods Market en Trader Joe.

Wat kunnen we zeggen over de Amerikaanse markt? Het land barst van de cijfers, da's mooi. Maar het land barst ook van de afwijkingen, waardoor een vergelijking met de Nederlandse supermarktsector moeilijk wordt.

De meeste supermarkten in Nederland hebben geen ramen. Ja, bij de in- en uitgang en de kassarij, maar verder houdt het doorgaans wel op. Deze fabrieksachtige hal heeft bijna overal vensters. Wel bovenin, zodat de zon niet door de ramen op artikelen in een stelling schijnt en zodoende onnodig verwarmt. Hemmes: "De sfeer in deze hypermarkt wordt door die vensters anders dan in Nederlandse supermarkten. Een hoog gebouw, een hal, licht van buitenaf, gecombineerd met lampen aan het zwarte plafond; het wordt een foodtempel of een theater. Maar door de planten erbij ook wel weer huiselijk."

Dit meubel herbergt de grillproducten, kip, varkenslende, spare ribs... Hemmes: "Allemaal warm. Een mooi open meubel waarin de producten goed zichtbaar zijn."

Een cactusplant in de aanbieding? Nee, het is aloë vera, de plant waarvan de sappen een goede werking voor de huid hebben. Maar het ligt wel tussen de agf-artikelen.

En er is ruimte voor heel veel decoratieve opstellingen. Tussen de versafdelingen door zien we dit veel, als was het een cadeauwinkel. Hemmes: "En kijk eens naar de gevarieerde presentatiematerialen die Uptown gebruikt. Wij stapelen vier, vijf producten op een kopstelling. Hier nemen ze de tijd voor aankleding."

Op internet is een lijvig rapport van een vastgoedpartij te vinden over de Amerikaanse supermarktsector. Die meldt, in 2009, 35.600 supermarkten (hypermarkten, discounters, supermarkten convenience stores dollarstores en wat al niet meer, allemaal bij elkaar). Van die 35.6000 zijn 29.3000 een filiaal van een marktpartij die meer dan tien winkels heeft. De resterende worden ondernemers of onafhankelijken genoemd, maar de grens daartussen is gewoon: meer dan tien vestigingen of minder. Plakken we Agrimarkt nu in de Amerikaanse markt, dan zou dat daar dus geen gwb zijn, maar een ondernemer van vijf winkels. Wat is de omzet? Verschillende bedragen zoemen rond, maar de bedragen € 430 miljard en € 450 miljard komen we het meeste tegen. En bij deze bedragen is het niet duidelijk welke categorieën bij welke winkels erbuiten vallen. Een Walmart verkoopt eten en drinken maar ook heel veel non-food, bij een Target is de supermarktafdeling doorgaans maar een klein deel van het enorme geheel. Hoe die omzet precies wordt berekend, weten we niet zeker. Bovendien worden de dollarstores etc. erbij geteld, dus dan zou in ons land

een partij als Action ook bij onze € 32 miljard omzet moeten worden opgeteld. Bovendien lijkt het erop – maar dat weten we niet zeker – dat de zelfbedieningsgroothandels voor consumenten als Sam's Club en Costco er ook bij worden geteld (wat gezien het karakter van die markt wel een te rechte keuze is). Hoe dan ook, binnen dat geheel van de Amerikaanse branche is de marktleider Walmart:

- * 1/ Walmart, met 28%
- * 2/ Kroger: 11%
- * 3/ Safeway 6%
- * 4/ Supervalu 6%
- * 5/ Ahold 4%
- * 6/ Publix 4%
- * 7/ Delhaize 3%

En de rest? Te verdelen onder Whole Foods, Trader Joe, Wegman's, Target, Winn-Dixie, H.E. Butt, Meijer, ShopRite, SaveRite, Ukrop's, Magruder's, Bruno's, Haggen, King Sooper's, Affiliated Foods, Big Y, Ralph's, Randall's, Harris Teeter, en de andere ongeveer tweehonderd formulenamen die een beetje desktop-onderzoek al laat zien. Het is een grote markt uiteraard, maar

juist daardoor ook nog een markt met veel consolidatiekansen. En van de andere kant, het kan ook nog jarenlang zo gefragmenteerd blijven.

Goed, weer even terug naar Uptown Grocery. Het is van een ondernemer, Hank Binkowski, die voorheen in Michigan in de sector werkte en jaren geleden naar Oklahoma verhuisde. Om daar van twee andere ondernemers de formule 'Buy for Less' (met de twee S'en in dollartekens) te kopen, een lageprijzenformule zoals de naam al zegt (als-ie tenminste waarmaakt wat de naam claimt). Buy For Less omvat momenteel dertien vestigingen in en om hoofdstad Oklahoma City. En vorig jaar begon Binkowski 'Uptown Grocery', een joekel van een winkel. Het heet Uptown, omdat het in Edmond is gelegen, een noordelijke voorstad van Oklahoma City. Uptown lijkt ook een soort compagnonschap met andere bedrijven: Butchers Block voor vlees, broodspecialist Great Grains Bakery, kaasspecialist The Wedgery, the Gourmet Grille voor vlees- en visgerechten en andere maaltijden, Sushi at the Grille voor een oosters versaanbod en Floral

The Gourmet Grille is de verspecialist voor maaltijden, gegrild vlees en salades en alles waar daarbij kan horen. Hemmes: "De maaltijden en vleesgerechten springen eruit in de zwarte en witte schalen op een roestvrijstalen ondergrond. Gedecoreerd met schijfjes sinaasappel en citroen. Helaas, ik zie dit niet in een Nederlandse supermarkt."

Ook bij de agf is ruimte voor decoratie en beleving. De producten liggen erbij alsof ze uit omgevallen manden zijn gerold, als een hoorn des overvloeds. Dat geldt zowel voor losse agf als voor voorverpakte. Aangekleed met pompoenen en een vaasje bloemen. Of je dat een wenselijke toevoeging vindt of niet, daarover kun je van mening verschillen. Hemmes: "Bloemen in een supermarkt zien we in Nederland alleen als de winkel net geopend is, als cadeautje." Let ook eens op de koof: planken. En van de appel en de tomaat laat Uptown geen foto zien, maar een tekening.

Fusion als bloemen-en-plantenspecialist. Maar als je die namen nagaat op internet, dan blijken ze alleen van toepassing te zijn op deze Uptown-vestiging. Daarmee kom je op de vraag of het wel een samenwerkingsvorm is met andere specialisten, of dat Binkowski gewoonweg aparte namen heeft verzonnen voor zijn versafdelingen.

Omzet? Hebben we geen idee van. Wat is Hemmes' inschatting? "Met negen kassa's open van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat zal dat rond de € 330.000 weekomzet zijn." Nogmaals, Uptown is een formule met maar één vestiging. Het blijkt dus dat je in de VS zo'n 3.500 m² vvo zelf kunt opzetten en je tussen de Whole Foods en de Walmarts in kunt nestelen. Ergens op internet is wel te lezen dat Hank Binkowski en zijn vrouw Susan, die voormalig vastgoeddame dus, twee jaar bezig zijn geweest met de projectontwikkeling – los van de bouw.

Hoe houdt nu zo'n ondernemer als Binkowski het hoofd boven water in die markt? Dat is altijd een raadsel. Net zoals Agrimarkt in ons land concurrerend is zonder schaalgrootte, daar verzijn je iets op. Net als sommige bakkers en slaggers het voor elkaar blijven krijgen om supermarktclanten naar hun versaanbod te trekken. Het lukt. Iets doet die Binkowski dus heel goed – ervan uitgaande dat het geen vastgoedtrucje is of een 'ik leef van de huur van de kaas/brood/vlees/vis/bloemenman'-constructie. ■